

ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА МОЛОКО- ТА М'ЯСОПРОДУКЦІЇ

О.Д. Ковальчук, к.е.н., доцент
Житомирський національний агроєкологічний університет
o.d.kovalchuk@gmail.com

Протягом останніх десятиліть у високорозвинутих країнах відмічається суттєве зростання ролі органічного виробництва та попиту на його продукцію, створена і успішно функціонує відповідна інфраструктура сертифікації, маркетингу і реалізації органічних продуктів. У продажу постійно розширюється асортимент безпечної та якісної органічної продукції. Близько 97% світового споживання припадає на країни Західної Європи та Північної Америки, де органічні продукти займають відповідну ринкову нішу і характеризуються щорічним приростом на рівні 10-12%. У Східноєвропейському ж регіоні важливе місце за кількістю

сертифікованих угідь органічного сільського господарства займає Україна, де організовано переважно виробництво зернових, зернобобових і олійних культур. Україна має всі передумови для ефективного функціонування підприємств органічного виробництва. Якщо на початок 2003 р. в Україні було зареєстровано 31 підприємство зі статусом «органічне», то в 2011 р. нараховувалось вже 155 сертифікованих органічних підприємств, а загальна площа сертифікованих органічних сільськогосподарських угідь складала 270 тис га [1]. Проте, майже 90% продукції вітчизняних органічних сільськогосподарських підприємств спрямовується на експорт у країни ЄС, США, Канаду та Японію.

Відповідно до Постанови Ради ЄС № 834/2007 органічне виробництво – це цілісна система господарювання та виробництва харчових продуктів, яка поєднує в собі найкращі практики з огляду на збереження довкілля, рівень біологічного розмаїття, збереження природних ресурсів, застосування високих стандартів належного утримання тварин, та метод виробництва, який відповідає певним вимогам до продуктів, виготовлених з використанням речовин та процесів природного походження. Міністерство сільського господарства США (USDA) визначає органічні продукти як ті, що вирощені без використання пестицидів, нафти, мінеральних добрив, антибіотиків, синтетичних гормонів, генної інженерії або опромінення. Продукти харчування називаються органічними, якщо вони містять 95 % органічних інгредієнтів [2]. Відповідно до закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», органічна продукція - продукція, отримана в результаті сертифікованого виробництва відповідно до вимог Закону [3].

Тривалість перехідного періоду до виробництва органічної продукції підприємством може становити щонайменше три роки, при цьому поєднання галузей рослинництва і тваринництва в підприємстві може бути суттєвим організаційно-технологічним чинником бездефіцитного забезпечення виробництва продукції органічними добривами і зменшення перехідного періоду. За умов виробництва органічних кормів для тваринництва суттєвого зниження урожайності сільськогосподарських культур не виявлено, встановлено статистичну достовірність зниження витрат і підвищення рівня прибутку в системі землеробства з мінімальним обробітком ґрунту.

Серед суб'єктів господарювання в Україні найбільш ймовірні кандидати для запровадження виробництва органічної продукції скотарства – фермерські та господарства населення, розташовані на придатних територіях, як найбільш мобільні у виборі технології та

номенклатури продукції. Поголів'я великої рогатої худоби у даних категоріях господарств в останні роки зростає (рис.1).

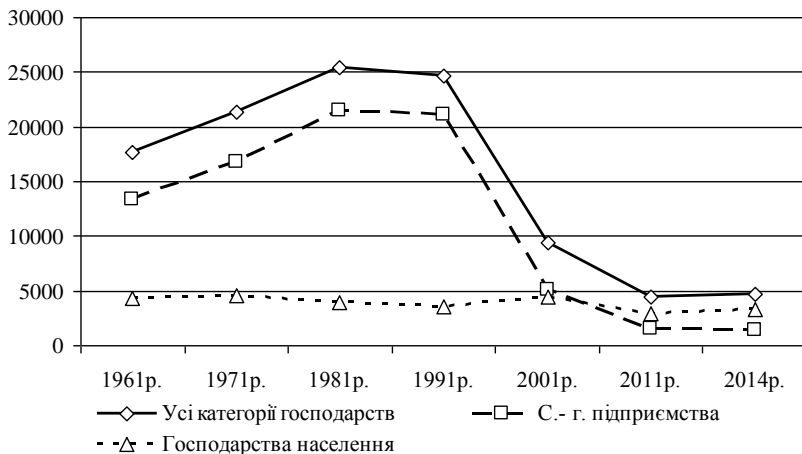

Рис. 1. Поголів'я великої рогатої худоби в Україні, тис. гол. [4]

Оскільки органічне сільське господарство є толерантним до навколишнього середовища і базується на принципах екології і законах біології, то можна стверджувати, що воно за своєю суттю є екологічним і біологічним одночасно. Разом з тим, розвиток органічного виробництва не повинний означати повернення в минуле. Це сучасна система застосування засобів механізації та інноваційних підходів, яка ніяк не гірша, ніж та, що застосовується в широко розповсюдженому сучасному сільському господарстві. Різниця лише в тому, що методи сучасного сільського господарства – це лікування від хвороб, спричинених самим способом господарювання.

В сучасних технологіях виробництва м'яса використовують гормони – стимулятори росту, антибіотики тощо. Під час переробки цієї продукції додають різні штучні смакові та ароматичні добавки, консерванти і барвники. Слід також враховувати, що при вирощуванні кормів використовуються гербіциди, синтетичні мінеральні добрива та ін. Сучасне землеробство здійснюється з недотриманням основних його принципів: досягнення бездефіцитного балансу органічної речовини і біогенних елементів, дотримання науково обґрунтованих сівозмін, ґрунтозахисних технологій обробітку ґрунту, інтенсифікації використання біологічного азоту, ефективного контролю рівня забур'яненості, ступеня ураження хворобами та шкідниками. За таких

умов виснажуються ґрунти, погіршуються їх фізико-хімічні властивості, зменшується продуктивність агроєкосистем і погіршується якість продукції. Тому органічне виробництво продукції скотарства, яке не порушує рівноваги в природі, не шкодить агроєкосистемі і здоров'ю людини, є надзвичайно перспективним.

Україна не стоїть осторонь процесів розвитку органічного виробництва: спостерігається зацікавленість сільськогосподарських підприємств виробництвом даної продукції, розпочалось формування інфраструктури органічного виробництва (створюються громадські організації для підтримки «органічного руху» і асоціації виробників органічної продукції), активізувалась реклама, зрушив з місця процес розробки нормативної та законодавчої бази для підтримки даного напрямку виробництва.

Література

1. Томашевська О. А. Органічне виробництво в світі: реалії та перспективи / О. А. Томашевська // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6. - С. 161-164.

2. Амеліна Ю. С. Тенденції і перспективи органічного виробництва в аграрних підприємствах / Ю.С. Амеліна. // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. - 2011. - № 2.

3. Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» від 03.09.2013 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/425-18>

4. Тваринництво України 2012: статистичний збірник / За ред. Н.С. Власенко. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 212 с.

5. Басюркіна Н.Й. Особливості розвитку виробництва органічних продуктів харчування в Україні / Н.Й. Басюркіна // Економіка харчової промисловості. - 2013. - № 3. - С. 45-49.